

Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Botkyrka Kommun
147 85 Tumba

Uttran den 25 maj 2010

Yttrande:

Våra synpunkter är uppdelade i följande delar

1. Miljökonsekvensbeskrivning, detaljplan för del av Hågelby MKB 24 04 Sweco
 2. Koncept
 3. Landskapsanalys
 4. Dagvattenutredning
 5. Utredningen av korsningen Hågelbyleden och Skrävsta Gårdsväg
 6. Konsekvensanalys av Utbyggnadsförslag
 7. Detaljplan för del av familjeparken
 8. Hågelby gestaltningsidéer för Dp 2404
 9. Samrådshandling Detaljplan för del av Familjeparken planbeskrivning
 10. Alternativet till Familjeparken
-

Sammanfattning

I våra synpunkter daterade 07 11 23 och i vårt tidiga samrådsyttrande 09 11 12 bekräftas av de två oberoende miljökonsekvensbeskrivningarna (MKB) från WSP & Sweco. Men även Länsstyrelsens "Kompletterande Programyttrande" 10 02 22 samt "Programyttrandet" 10 02 09, att platsen för familjeparken är fel vald.

Valet av plats medför stora negativa konsekvenser på landskaps - kultur- och naturmiljön. Bl.a. för den biologiska spridningen i Bornsjökilen.

Projektet kommer att leda till onödiga och osäkra kommunala utgifter, exploatering av produktiv jordbruksmark, kommersiell förföljning och omdaning av ett riksintressant landskap. Då MKB 2404 för detaljplanen väsentligt inte tillför något nytt har vi valt att fokusera på alternativet.

Avsikten med MKB förfarande, är att den ska ligga till grund för ett undvikande av konflikter med landskap, miljö och rikshistoriska värden. Tydligare än så kan inte dessa två MKB vara för att ta klokare, mer ekonomiska beslut och slippa konflikter.

En konstgjord park kan aldrig ersätta eller göras finare än den natur och landskapsbild som nu finns kring Hågelby. Även med bästa tekniska ekologiska lösningar kommer inte att kunna uppväga den stora miljö påverkan som parken kommer att utgöra.

Alternativ

Om en exploatering måste ske just där, föreslår Naturskyddsföreningen, att med stor känslighet göra området till ett Skandinaviskt historiskt centrum. Med tidstypiska familjeaktiviteter och boendemöjligheter. Där historisk kunskap upplevs sprids och utövas. En central plats för aktiv forskning knuten till skandinaviska universitet och Historiska museet.

Vårt alternativ är att ta tillvara de naturliga förutsättningarna, i stället för att göra tvärt om. **"Hoxla Historiskt Center"** är ett kommunal ekonomiskt mindre riskfyllt alternativ där säkert EU-medel kan sökas (Leader) men som även kombineras med vissa av Familjeparksidéerna.

Detta skulle kunna påskynda integrationen av "nysvenskar" skapa nya jobb och ge historiska rötter till Sverige och Botkyrka.

De mycket lyckade exemplen i Danmark <http://www.sagnlandet.dk/> och <http://www.middelaldercentret.dk/> kan tjäna som goda förebilder att hämta inspiration ifrån.

Allmänt

Markeringar inom "*citationstecken*" är text tagen ur de kommunala dokumenten. En upphöjd siffra ⁽¹⁾ anger källdokumentet.

Synpunkter på:

Miljökonsekvensbeskrivning, detaljplan för del av Hågelby MKB 24 04 Sweco ¹

Den tidigare MKB "Översiktlig miljökonsekvensbeskrivning" gjord av WSP 2009² sammanfaller med MKB 2404 i det mesta men MKB /WSP är ändå mer kritiskt inställd till projektet och förordar 8 st kompletterande utredningar medan MKB 2404 endast en. Vilken MKB är övergripande? Kommer dessa utredningar att ignoreras?

Landskapsbild

”Planförslaget bedöms medföra stora negativa konsekvenser för landskapsbilden i det öppna kulturlandskapet. Dalgångens öppna landskap mellan Tullingesjön och Aspen försvagas och det idag sammanhängande kulturlandskapet försvinner i delar av området.”¹

Botkyrkas pastorala port med sin känsliga landskapskaraktär kommer att försvinna och att sänka kommunens attraktionsvärde för framtidens generationer.

Kulturmiljö

”Utbyggnaden bedöms medföra stora negativa konsekvenser genom att upplevelsen av hela kulturmiljön påverkas när det öppna storskaliga jordbruks- och säterilandskapet ersätts med stugor, camping, småstaden. Landskapsbilden utgör en del av kulturmiljöns värden och utbyggnaden medför även negativ påverkan på riksintresse för kulturmiljövården ”.¹

Vid utsikten från Kyrkullen mot Tullingesjön kommer t ex. Hågelbys genuina gamla byggnader att skymmas av de 4 våningshus där ”byn” är tänkt att ligga.

Naturmiljö & ekologi

”Planförslaget bedöms medföra att området totalt får sämre spridningsmöjligheter med måttlig negativ påverkan på den biologiska mångfalden ”.¹

”Måttlig negativ påverkan” är en märklig slutsats som MKB 2404 kommit fram till. Då, redan idag är ”den regionala gröna kilen, Bornsjökilens funktion som spridningsstråk för vilt starkt begränsad av E4/E20 och Hågelbyleden” enligt MKB WSP².

”Bornsjökilen hyser viktiga spridningssamband för arter som lever i ädellövskog”.¹

”Ekmiljöerna fungerar som spridningskorridorer för ekoorganismer. Skrävstasystemet är en av de ekmiljöer som bör prioriteras och utvecklas som viktigt grönstråk för biologisk infrastruktur”²

”En fortsatt utbyggnad av Familjeparken omfattar utbyggnad i området åt nordöst (ytterligare förlust av naturmark) och området får med stor sannolikhet en kraftig barriäreffekt som fullt utbyggd park”.¹

Med största säkerhet kommer besöksströmmarna och aktiviteterna att påverka fågellivet i och runt projektområdet. Sånglärka *Alauda arvensis* är en av 36 landskapberoende arter som har minskat kraftigt de sista 30 åren³. De är starkt beroende av öppna landskap och sättet att bruka jorden. Även andra fågelarter som stare *Sturnus vulgaris*, gråsparv *Passer domesticus* och hämpling *Carduelis cannabina* knutna jordbrukslandskapet har minskat oroande mycket de sista 30 åren.

En flyttning av Botkyrka ridsällskaps anläggningar kommer högst troligt att påverka negativt populationerna av gulsparv *Emberiza citrinella*, gråsparv *Passer domesticus*, pilfink och *Passer montanus*.

Konsekvenser planförslaget

"Planförslaget innebär att en stor del andel oexploaterad mark tas i anspråk. Marken utgörs främst av åker- och betesmark som i sig inte utgör något högt värde".¹

MKB har valt en mycket olycklig formulering "Åker- och betesmark som i sig inte utgör något högt värde". All produktiv jordbruksmark är av synnerligt högt värde, med tanke de pågående klimatförändringarna som redan nu påverkar jordbruksproduktionen i stora delar av världen och i Europa genom höga temperaturer och brist på vatten.

Störningar och risker

"I dagsläget betar hästar från Botkyrka ridsällskap samt djuren från 4H gård de öppna gräsmarkerna inom planområdet kontinuerligt. Närliggande djurhållning kan uppfattas som störande för de som vistas inom området, genom störningsmoment i form av lukt och störande ljud".¹

Ännu en häpnadsväckande slutsats i denna MKB! Frågan är vilka aktiviteter med vattenland och en ny koncertscen kommer att störa mest. Vid lugnt väder hörs dans och spelkvällar på Hågelby upp till Segersjö.

Hushållning med naturresurser

"En utbyggnad enligt planförslaget bedöms vara mindre förenligt med en långsiktigt god hushållning med naturresurserna i och med att ianspråkstagande av sammanhängande grönområden (odlad mark) ökar, som är av värde för både kulturmiljön, biologisk mångfald och rekreation".¹

Det är inte förenligt med god hushållning av naturresurser att "Redan inom 20-30 år beräknas Europas jordbruksproduktion störas kraftigt av klimatförändringarna enligt professor Erland Källén", vid Stockholms Universitet och medlem av FN:s klimatpanel IPCC.

Stockholmsregionen växer med ca 20 000 människor per år, om tio år är vi lika många innevånare som Malmö nu har. All mark som finns kommer att behövas för att föda en växande befolkning.

Ett anspråkstagande av Alfa Laval och De Laval arrendemarker kan även riskera att dessa företag flyttar från Botkyrka till förmån för mer ekonomiska och närliggande marker.

"Att utbyggnad sker i ett område som idag är relativt oexploaterat innebär generellt att andelen naturmark minskar och att området löper större risk att i framtiden efterföljas av verksamheter och anläggningar som etablerar sig i anslutning till området".¹

D v s att om exploatering i området har påbörjats ökar risken markant för utöka verksamheterna med argument som "anläggningar är redan etablerade, en utökning spelar ingen roll"

Uppföljning av betydande miljöpåverkan

"I miljöbalken 6 kap12§ punkt 9 finns krav på att MKB:n ska innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför".¹

Uppföljningsarbetet ska ske kontinuerligt inte endast "bör ske" enligt Naturskyddsföreningens uppfattning.

"Detta behöver inte nödvändigtvis innebära att kommunen själv genomför åtgärderna, utan de kan i sin tur ålägga byggherrarna att genomföra åtgärderna ".¹

Uppföljning och självkontroller kan inte överlåtas till entreprenörer och underentreprenörer "som själva är parter i målet" ofta med ringa kunskap om landskaps - kultur- och naturmiljön samt naturminnens bevarande.

Våra synpunkterna på båda MKB gällande landskapsbild, kulturmiljö och naturmiljö indikerar att dessa står inför stora omvandlande påfrestningar för en artificiell värld utan tillräcklig samklang med natur och kulturminnesintressen.

Om full hänsyn tas till båda MKB, innebär det stora kostnader och inskränkningar i detaljplanen.

Parken blir då en av de många konventionella familjeparker med låg attraktion, ringa kommersiellt- och hållbart värde.

En väsentlig del i utredningarna saknas ännu. Detta är avgörande för en helhetsbedömning D v s en beräknad bedömning av de konsekvenser och kostnader som aktiviteterna för med sig även inom familjeparken. Alltså mätbara miljöaspekter som avfallshantering, avlopp, energifrågor, kemikaliehantering, vattenåtgång m m.

Hågelby familjepark koncept²

"I ett bredare perspektiv är syftet med projektet att länka samman norra Botkyrka med Tumba i söder ".²

Att länka samman kommundelarna naturligt är en svår utmaning med motorvägen E4 som är en kraftfull kommundelare.

"I vattenland erbjuds valmöjlighet för den som vill ha liv och rörelse i vattenrutschkanor eller i stillhet och ro i spa -avdelningen ".²

Konkurrensen torde bli knivskarp då Espa Invest Oy snart bygger ett familjehotell med 400 rum med spa, isrink, klättervägg, vattenland m m. i Kungens kurva. Många utländska besökare från Tyskland, Nederländerna m fl. söker sig till Värmlands och Smålands skogarna för tystnadens skull för att slippa jäktet och bullret.

"Sortering och komprimering av sopor sker här och det är också hit som de externa sopbilarna kommer för hämtning ".²

Har beräkningar gjorts på avfallet från Familjeparken? Hur klarar SRV Återvinning att ta emot denna ökning av avfall och hur länge? Detta är en ytterligare en onödig belastning på miljön och ekonomin. Vilka konsekvenser för detta med sig bland de fyra övriga kommunala ägarna?

"Parkering för övernattande gäster sprids inom området så att stora uppställningsplatser undviks".²

Problem med trafik, vägar och parkeringsplatser, kan inte lösas med konventionella lösningar. Dvs fler och bredare vägar, fler parkeringsplatser etc. Handikappade och familjer med barnvagnar, m m, kommer att anlända bilburna, även om spårbundna lösningar finns. En mindre belastning på miljön kan vara hängande spårtaxi, som även kan ta bilar.

Dagvatten

"Den nya byggnationen kommer att medföra större hårdjorda ytor i form av tak och mark".²

Det föreslagna omhändertagandet är bra med gröna tak och infiltration. Vill man gå ytterligare ett steg i hållbar riktning så kan regnvattnet insamlas som större delen av Nya Zeelands befolkning gör och det sker även i städer.

Hågelby familjepark Landskapsanalys³

"I Botkyrka kommuns översiktsplan från 2002 är området klassat som bevarandeområde och det är en del av området Skrävsta – Älvesta".³

Naturskyddsföreningen ställer sig frågan varför är inte området fortfarande ett område värt att bevara?

Landskapsbild

"Utmärkande för landskapsbilden i området är den stora skalan, där den utbredda uppodlade marken ger långa vyer åt ett flertal håll. Detta är ett ovanligt inslag i det småskaliga sprickdalslandskapet på Södertörn".³

Det storslagna landskapet kan inte berikas mer än det som redan finns.

Grönstruktur och vatten

"Det aktuella området ingår i den gröna kil som av regionplanekontoret benämns Bornsjökilen. Denna är därmed klassad som en grönstruktur av regionalt intresse".³

Det besynnerliga är att lagar och förordningar är tycks gälla endast för enskilda personer som att plocka fridlysta blommor eller att förstöra eller skada fornminnen, men att förvandla och brutalisera ett landskap och grönstrukturer sanktioneras elegant av Botkyrka kommun. Detta ger fel signaler till medborgarna.

Naturskyddsföreningen anser att en fördjupad biologisk inventering på flora och fauna skall göras under de känsliga perioderna vår och sommar.

Dagvattenutredning ⁴

Dagvattenutredningen är väl genomtänkt men bör kompletteras med omhändertagande av regnvatten från tak. Vattnet kan användas som dricksvatten, duschar och toaletter m m. Systemet som fungerar väl på Nya Zeeland och skulle även avlasta utjämningsdammarna.

Utredningen av korsningen Hågelbyleden och Skrävsta Gårdsväg ⁵

Vårt nationella miljömål, FRISK LUFT ”*Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas*”

Botkyrkas egna miljömål skulle ”*All kommunal verksamhet ska arbeta mot de nationella miljö kvalitetsmålen*”.

Hur då undrar Naturskyddsföreningen och varför gäller inte kommunens egna mål längre?

” Miljö kvalitetsnormen för utomhusluft regleras av bindande nationella föreskrifter enligt förordningen (2001:527) om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft och Naturvårdsverkets föreskrifter för kontroll av miljö kvalitetsnormer för utomhusluft (NFS 2007:7)”

”Under 2006 överskreds timmedelvärdet $90\mu\text{g}/\text{m}^3$, 195 gånger att jämföras med tillåtna 175 gånger.” Miljö kvalitetsnormen PM10 för utomhusluft har överskridits flera gånger av partikelhalter samt kvävedioxid.

Ett flertal avhandlingar talar tydligt om sambanden mellan sjukdomar i luftvägarna och partiklar samt kvävedioxidutsläpp från trafik. Med förhärskande syd, sydvästliga vindar exponeras kommunens norra innevånare extra mycket mer och riskerar att belasta sjukvården oftare.

Konventionella vägtrafiksystem fungerar ej längre och problemen måste lösas tekniskt med spårtaxi och spårbunden trafik för att hålla CO₂ utsläppen nere.

Konsekvensanalys av Utbyggnadsförslag ⁶

Konsekvensanalysen är mycket mager jämfört med de två MKB:erna.

Detaljplan för del av familjeparken⁷

Hållbarhetsutmaningarna i Ålborg deklARATIONEN

”*Botkyrkaborna har arbete*”

Ambitionen att försöka skapa nya arbetstillfällen i Botkyrka är bra. Men borgar inte att just Botkyrkabor skulle få dessa säsongsarbeten med EU: s fria och rörliga arbetsmarknad. Redan i dag finns byggnadsarbetare m.fl. från östliga länder som vi konkurrerar med i kommunen.

"Botkyrkaborna känner sig hemma"

Hågelbyparken fungerar väl. Det innebär att den med sitt vackra omgivande landskap är en lokal förankringspunkt för flera generationer i sin nuvarande form

"Botkyrka bidrar inte till klimatförändringar"

Sex stycken politiska partier i Botkyrka kommun antog under 2009 en mycket lovvärd klimatstrategi, "Klimatstrategi för Botkyrka". I denna står att läsa: "Ett framgångsrikt arbete med att minska utsläppen av växthusgaser måste bedrivas fokuserat med tydliga och mätbara mål för att nå resultat ". Trafiken till Hågelbyparken kommer att öka de nuvarande utsläppen väsentligt Botkyrka kör därmed över sina egna mål.

Gestaltningssidéer dp 2404 ⁸

Inga kommentarer.

ÖVRIGT

Botkyrka kommun

Botkyrka gör många bra insatser för miljön med utmärkta styrdokument som Klimatstrategin, Naturvårdsplanen, Ålborgdeklarationen, Översiktsplanen med det bevarandevärda området Hågelby och Luftvårdsplanen. Men genom att köra över sina egna mål förlorar Botkyrkas partier all trovärdighet, särskilt under ett valår.

Botkyrka ridsällskap BRS

Gemensamt för båda alternativen gäller att "ridverksamheten flyttas till Lindhovs gård för att möjliggöra en utvidgning av familjeparken väster om Skrävsta gård"

BRS har en välskött anläggning som utnyttjas av mer än 700 medlemmar. De flesta är ungdomar och kvinnor som genom sitt brinnande intresse utövar en meningsfylld fritid. Ridverksamheten är en av de få och kvinnliga fritidssporter i kommunen som inte belastar klimatet nämnvärt i kommunen. Att jämföra med de oftast manliga sporterna som är mer energikrävande, t.ex. sporthallar med mångfald större klimatpåverkan. En flyttning till Lindhov skapar ny miljöpåverkan.

Ekonomi

Ett tydligare ekonomiskt fördelningsansvar mellan familjen Lindgren och Botkyrka kommun bör presenteras om vilka kostnader som skattebetalarna får bära. 25 milj. Kr som familjen Lindgrens har i kassakistan imponerade inte på åhörarna under presentationen den 1/6 2010.

I dokumenten saknas även en analys av konkurrensen. I Kungens kurva med ca 30 miljoner besökare per år planeras en Urtidspark. Snart bygger Espa Invest Oy ett familjehotell med 400 rum med spa, isrink, klättervägg, vattenland m m. Konkurrens finns från redan från väl etablerade upplevelsecentra som Tom Tits, Sydpolen, Junibacken, Gröna lund m fl. En ny teknikpark har fö. invigts i Norrköping.

Om ett ekonomiskt misslyckande infinner sig, vem kommer att bära kostnaderna för avvecklingen d v s **återställande** av mark som parkeringsytor, borttagande av betongfundament, eventuell sanering m m. Exempel finns från andra kommuner som fått ta över de ekonomiska konsekvenserna i misslyckade snarlika projekt.

Konkurrens

Konkurrens och omvärldsanalys upplevs som negligerad. "Vi litar på familjen Lindgren". I Kungens kurva med ca 30 miljoner besökare per år planeras en Urtidspark. Snart bygger även Espa Invest Oy ett familjehotell med 400 rum med spa, isrink, vattenland m m. Konkurrensen från Tom Tits, Sydpolen, Junibacken, Gröna lund, bekymrar inte heller familjen Lindgren eller Botkyrkas politiker.

Teknik

Bästa möjliga miljöteknik bör väljas. Alla byggnader bör uppföras med sk. "Passivhusteknik" och energin ska komma från förnyelsebar teknik. I dag finns åtskilliga utomordentliga ekologiska tekniska lösningar men ingen kan försvara nedmonteringen av landskapet och valet av plats.

Familjeparkens läge och omfattning kommer att kosta skattebetalarna stora onödiga summor, den behövs inte och är onödig. Tydligare än så kan inte dessa slutsatser i dessa MKB vara.

ALTERNATIV

Naturskyddsföreningens förslag "**Hoxla Historiskt Center**" bygger på att skilja sig från den konventionella upplevelsemängden och konkurrensen, genom att ta till vara, framhäva och utnyttja det kulturhistoriskt riksintressanta området kring Hågelby. Tvärt emot de föreliggande förslaget som går ut på att omdana landskapet för att anpassa till trafiken för en säsongsbetonad, konventionell och artificiell miljö.

Vi föreslår att med stor känslighet göra området till ett skandinaviskt historiskt centrum. Liknande men mer utvecklade än Eketorp på Öland och Vitlycke i Tanumshede på västkusten. Se <http://www.eketorp.se> <http://www.vitlyckemuseum.se>

Även de mer avancerade och mycket lyckade exemplen i Danmark <http://www.sagnlandet.dk/> och <http://www.middelaldercentret.dk/> är väl värda att studeras för att undvika egna misstag.

Området "**Hoxla Historiskt Center**" kan utnyttjas med tidstypiska byggnader men byggda med moderna ekologiska metoder, där upplevelser, utställningar, kunskap, forskning knuten till

universitet, vetenskapliga seminarier, utställningar och där praktiska tillämpningar kan utövas året om.

På området kunde erbjudas möjligheter t ex. att vara arkeolog för en dag i någon av de tre tidsåldrarna stenålder, bronsålder och järnålder eller att lära sig naturfärga och sy kläder från t. ex. vikingatiden. Familjer kunde semestra 14 dagar och leva i olika tidsåldrar. Lära sig hantverk, odla, laga mat, smida, bereda skinn, spinna, ha en kryddträdgård med medicinalväxter, idka biodling, djurskötsel av hotade svenska lantraser och lära sig miljö.

Naturligtvis skulle musik och dans med ålderdomliga instrument, teater, och riddarspel ha en viktig roll i den historiska familjeparken.

Här skulle kunna uppföras historiska och klassiska pjäser på äkta historisk mark. Vandringar till intressanta platser, ledda av duktiga och kunniga guider t ex. från Botkyrkas norra delar, som även behärskade sitt hemlands tungomål.

Detta skulle kunna påskynda integrationen och skapa nya historiska rötter till Sverige och Botkyrka.

Ett **"Hoxla Historiskt Center"** kan bli miljövänligare, ge mer meningsfulla upplevelser, är en smakfullare och billigare satsning, som tillvaratar Botkyrkas historiska arv och förutsättningar. Med den kommande Urtidsparken i Kungens kurva, kan värdefulla synergieffekter uppnås.

Referensällor:

- ¹ Miljökonsekvensbeskrivning detaljplan för del av Hågelby MKB 24 04 Sweco
- ² Översiktlig miljökonsekvensbeskrivning WSP 2009
- ³ Sveriges Ornitologiska Förening SOF 2009
- ⁴ Koncept
- ⁵ Landskapsanalys
- ⁶ Dagvattenutredning
- ⁷ Utredningen av korsningen Hågelbyleden och Skrävsta-Gårdsväg
- ⁸ Konsekvensanalys av Utbyggnadsförslag
- ⁹ Konsekvensanalys av Utbyggnadsförslag
- ¹⁰ Detaljplan för del av familjeparken
- ¹¹ Hågelby gestaltningsidéer för Dp 2404
- ¹² Alternativet till familjeparken

Med Vänliga Hälsningar, för styrelsen i Naturskyddsföreningen Botkyrka och Salem

Uttran den 25 maj 2010

Jan Govella

Ordf.

mob. 070 788 42 83

hem 530 37170

Arne Söderbom

V. Ordf.

hem 530 359 53

Kopia till:

Naturvårdsverket

Länsstyrelsen

Naturskyddsföreningen länsförbundet

Adress :

Naturskyddsföreningen i Botkyrka och Salem c/o Arne Söderbom

Rosendalsvägen 4

147 63 UTTRAN